

vilde blive. Fligtarbejdshuse, og anskede over, at Lovforslaget i væsentlig Grad tager Sigte paa at staafe Arbejdsgiverne paa Landet og særlig de store Arbejdsgivere Arbejdskraft, er jeg ganske uenig med ham. Jeg er ikke alene uenig med ham i at det skulde blive Tilfældet efter denne Lov, men jeg anser det heller ikke for rigtigt at give en Lov af den Bestaaffenhed væsentlig i dette Døjemed. Jeg ser Kommissionens Arbejde og Lovforslagets Fremkomst i det Lys, at det, som der væsentlig tages Sigte paa, er i større Maal end hidtil at skabe en besiddende Husmandsstand rundt omkring i Landet, og jeg ser heller ikke rettere, end at dette indholdtes i den Opgave, som var stillet Kommissionen, nemlig „at udrede en Plan, hvorefter der paa gunstige Bilskaar kan tilvejebringes Jordlodder for Landarbejdere“, at der derigennem, at det ved dette Lovforslag fremkommer et større Antal saadanne Huse — hvis Bestaaffenhed jeg nærmere skal komme ind paa senere — tillige stables eller virkedes hen til at skabe et større Antal uafhængige Arbejdere — uafhængige i en Forstand, som jeg senere skal komme til — som ganske vist ogsaa kunde være til Gavn for Arbejdsgiverne paa Landet; vilde jeg for øvrigt ikke anse for uheldigt. Vi kunne vist alle være enige om, at det i og for sig kunde være heldigt. Men jeg skal sige, hvorfor jeg ikke tror, at Lovforslaget — enten det nu bliver ændret paa den ene eller anden Maade — eller i det hele Tilvejebriugelsen af saadanne Huse, vil være af videre stor Betydning for de store Arbejdsgivere. Det er, fordi det, der i Virkeligheden for dem er den væsentligste Arbejdskraft, er den faste Arbejdskraft, som de kunne gøre Regning paa hele Aaret rundt, og det kunne de ikke med denne. Thi hvis Husene blive af den her foreslaaede Størrelse, kunne og maa Gjærne, i alt Fald for en væsentlig Del, leve af det, som disse Huse med tilliggende Jord give dem, og de ville ingenlunde kunne være til Disposition for Arbejdsgiverne i den Forstand, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 3dje Valgfreds udtalte — i ingen Henseende. Men, siges der saa, naar det altsaa, i alt Fald i væsentlig Grad, er Meningen med dette Lovforslag, at der stables en besiddende Husmandsstand, opnaas der da noget i den Retning? Her spiller jo selvfølgelig Jordloddernes Størrelse en ikke ringe Rolle. Jeg skal nu straks sige, at jeg i og for sig ikke havde haft noget imod, om disse Jordlodder vare blevne lidt større; under visse Forhold kunde det vist i og for sig ikke skabe. Men jeg er dog lige fuldt af den Mening — og i saa Henseende tror jeg, at alle de, som

virkelig kende Forholdene paa Landet, vilde være enige med mig — at paa en saadan Jordlod med 4 Tdr. Land Midelfjord kan der meget vel holdes to Køer, saaledes som det tidligere er omtalt. Jeg tror, at det ikke vil være vanskeligt at paavise, netop gennem den Erfaring, man har for saadanne Jordlodders Bedkommende, at, hvor det er dygtige og flinke Folk — og det er jo, som det vil fremgaa af forstellige Bestemmelser i Lovforslaget, netop saadanne, man vil give Husene til — vil der meget vel kunne holdes 2 Køer. Jeg tror nu ikke, at man igennem dette Lovforslag — lige saa lidt for øvrigt som gennem Lovforanstaltninger overhovedet af den Art — pludselig kan skabe noget nyt, eller paa en Stunds fremkalde en Forandring i vore Forhold paa Landet. Det kan man sikkert ikke. Men jeg ser Lovforslagets Betydning ikke alene deri, at det, foraaabentlig for hvert enkelt Sogns Bedkommende, direkte skaber foreløbig i hvert Fald et enkelt Hus, men ogsaa deri, at det vil være en moralsk Støtte for denne Bevægelse, som ingenlunde er uden Betydning. Naar Spørgsmaalet saa bliver, hvor vidt man kan gaa i den Henseende, er der to Punkter at lægge Mærke til. Det første er: hvor meget forlange vi, at den vedkommende Mand skal være i Besiddelse af, for at han kan opnaa at komme ind under Lovens Bestemmelser, kan drage Nytte af Lovens, og det andet er: hvor vidt kan man gaa i Betælsene med Hensyn til den Kapital, som stilles til Disposition fra Statens Side.

Jeg skal da med Hensyn til det første Punkt udtale, at jeg tror, at man i Begyndelsen i ethvert Fald vil være berettiget til at gaa saa langt, som Kommissionens Flertal er gaaet, og det mener jeg af den Grund, at naar Lovforslaget træder ud i Livet i en forhaabentlig ikke for fjern Fremtid, saa kan man ikke vente, eller rettere sagt saa er det givet, at saa kunde der jo ikke være nogen, som i og for sig med dette Maal for Øje kunde have søgt at skabe sig en lille Kapital at sætte ind i en sliq Landejendom. Man maa altsaa i en væsentlig Grad regne med de Landarbejdere, som nu ere gifte, have sat Bo osv., og hos saadanne kan man ikke vente at finde en saa stor Kapital, som der her er Tale om, nemlig 800 Kr. — for øvrigt er det noget mere, det skal jeg erkende, og jeg vil straks nævne dette noget mere, thi man maa være klar over, at foruden den Del af Røbesummen, som han skal besidde, og som altsaa her vil være omkring 400 Kr., saa maa han have noget mere Kapital til sit Indbo og til Driftskapital; selv om det ikke er betydeligt, vil det altid